

KUSTBON

Prenumerationspris $\frac{1}{1}$ år Kr. 2:— $\frac{1}{2}$ " " 1:—	Utgiven av Svenska Fokförbundet. Redaktör: Andreas Stahl , Riddaregatan 3, Reval.	Utlandet: $\frac{1}{1}$ år Kr. 3:— $\frac{1}{2}$ " " 1:50
---	---	---

En gärning.

Långt borta mitt i havet ligger en liten ö. Huru många bland oss vardagsmänniskor veta vad denna ö heter? Dock är dess namn mycket bekant — Runö. Vad däremot livet på Runö angår, är det blott få som känna något om det. Man vet i allmänhet blott att där bo svenskar och att dessa representera en kultur, som knappt har någonting att göra med 20-århundradets. Sådan är den förutfattade meningen, när man hör namnet Runö nämnas.

Familjen Schantz vid ingången till „pastoralet“ på Runö.

Geografin lär oss, att på öar och i bergstrakter äro människorna mer konservativa än på andra platser, och var orsaken därtill ligger, är självklart. Människorna ha föga förbindelse med den allmänna kulturen och därför bli de „efter sin tid“. Till sådana samhällen kan Runö naturligtvis med välgående skäl räknas.

Runö har varit vanlottat i många avseenden och på grund av dess avskilda läge ha de nya kulturvindarna haft ytterst svårt att nå dit. Der kritiske betraktaren av Runö av i dag märker dock strax, alla vanskligheter till trots, att även här har skett betydande förändringar i befolkningens liv. Dessa förändringar till det bättre kunna till största delen tillskrivas pastor Gunnar Schantz samt hans maka Adelaide Schantz, vilka lämnade Runö för ungefär en månad sedan och flyttade hem till Sverige.

Herrskapet Schantz har tillbragt sju år på Runö, vilket måste betecknas som en lång period av frivillig förvisning. Det kan hända, att den ärade läsaren av

dessa rader finner uttrycket „förvisning“ väl starkt, men den, som har en smula reda på förhållandena skall villigt medge, att ingen överdrift föreligger. Pastor Schantz har under dessa långa år även haft hand om undervisningen i öns folkskola, där även fru Schantz tjänstgjort. Vid samtal med herrskapet Schantz fick undertecknad den uppfattningen, att arbetet måste ha varit hårt, men det har utförts i tysthet med varm tillgivenhet och stort intresse. Dett är icke blott själasörjaren och skolläraren det är fråga om utan även rådgivaren och tröstarer i sjukdom och nöd. Även fru Schantz var mycket anlitad av befolkningen, och hon fick ofta vandra omkring i byn från gård till gård och ge anvisningar om vården av sjuka, varigenom hon med sitt milda och försynta väsen vann allas odelade sympati och tillgivenhet. Man förstår, vad det vill säga, när man besinnar, att förbindelsen med fastlandet un-

der köldrika vintrar kan vara avbruten i 3—4 månader och ingen läkare finnes på ön. Det är icke blott isen, som hindrar förbindelsen med fastlandet, utan även höststormarna.

Den gärning pastor och fru Schantz utfört till runöbornas och desslikes även till estlandssvenskarnas i övrigt fromma kan knappt överskattas. Vi blicka efter dem med stor saknad och önska dem lycka och framgång i deras arbete på det nya arbetsfältet samt äro förvissade om, att arbetet på Runö även varit rikt på tillfredsställe. S—l.

Natten till den 5 dennes påseglades motorgaleasen „Svea“ från Runö i inloppet till Stockholm av estniska ångaren „Jupiter“ och sjönk, varvid en av besättningsmännen omkom. „Svea“ var lastad med fältpat och på väg från Köping till Riga. „Svea“ ägdes av Isak Österman från Runö.

Lärarkåren.

Den av Bildningsministeriet föranstaltade sommarkursen för de svenska lärarna avslutades lördagen den 9 dennes med gemensamt samkväm i Hullo folkskola, varvid kaffe serverades och tal höllos. Kursdeltagarnas antal var c: 25. Samtliga deltagare erhöilo intyg.

Festdagarna i Reval.

Senaste söndag och måndag gästades huvudstaden av Polens president Ignacy Moscicki. Presidenten anlände ombord på ångaren „Polonia“ som eskorterades av 5 jagare. Fartygen förankrades till en början på redan,

men något senare fördes de in i hamnen.

Redan tidigt på söndagsmorgonen kläddes staden i flaggskrud. Vädret var disigt och grått. Solen ville icke visa sig. Till all lycka föll intet regn. Massor av människor kantade gatorna där kortegen skulle fram. Även hus-taken voro besatta med åskådare.

På måndagen hölls i Reval med anledning av det polska presidentbesöket en stor trupparad, i vilken även skyddskåren och lot-torna deltog. Antalet deltagare i paraden uppgick till nära 7,000 man. Över paradfältet flög en flygeskader. Trupperna marsche-rade i god ordning. Särskilt ut-märkte sig kavalleriet. Paraden, som bevisades av de bäge stats-överhuvudena, hade lockat tal-rika nyfikna åskådare.

I anslutning till paraden gavs en lunch i parlamentshuset, i vil-ken polska statspresidenten med svit och ett stort antal gäster deltog.

Därefter avreste de polska gäs-terna till general Laidoners gods. Som känt hade Laidoner genom sina resor till Polen verksamt bidragit till fördjupandet av de vänskapliga relationerna mellan Estland och Polen. Polska presiden-tens besök hos general Laidoner hade en utpräglad intim karaktär.

Polska utrikesministern Zaleski yttrade till pressrepresentanterna, att mottagandet i Estland varit över alla förväntningar glänsande och hjärtligt. Han hoppades, att relationerna mellan Estland och Polen genom detta besök skola bli ännu bättre. På frågan huru Moskva och Kovno skulle se på detta besök, svarade ministern, att Estland och Polen hade un-derskrivit Kelloggspakten, varför ingen hade rätt att invända nå-got mot detta besök.

Ministern meddelade vidare, att Polen inom närmaste framtid har för avsikt att även inbjuda Li-tauen till en agrarkonferens i Warschau.

Skolorna.

Den 28 innevarande aug. kl. 9 f. m. vidtager undervisningen i Revals svenska skola. Svenska föräldrar, som hava skolpliktiga barn och ännu icke anmält dessa uppmanas beakta detta och infin-na sig vid ovannämnda tillfälle, då även inskrivning äger rum.

Barnets födelse- och dopattest samt vaccinationsintyg böra ovill-korligen medtagas.

A. Stahl,
föreståndare.

Birkas.

Söndagen den 3 ds samlades Birkasvännerna till sitt kära Bir-kas för att fira sin sedvanliga sommarfest. Redan tidigt om morgonen sågos glada ungdomar vandra upp längs vägen, som le-der till skolan, och efter en stund var hela Birkas „erövrat“ av en feststämd publik. Även vädret var vackert och alla förutsättnin-gar funnos för att festen skulle lyckas.

Kl. 11.30 öppnades festen av Birkasvännernas energiske ordf. H. Blees från Höbring, som därvid hälsade alla välkomna. Därefter följde gemensam sång. Programmet upptog vidare före-drag av rekt. N. Danell, violinmu-sik av mag. S. Fraenki solosång av lär. C. Blees, uppläsning av G. Stahl o. s. v.

Rektor N. Danell talade på ett anslående och humoristiskt sätt om „gubbarna“ i sin hem-trakt, nämligen Skaraborgs län, varvid åhörarna ofta vred sig av skratt. Mag. S. Fraenki utförde sin musik mycket känsligt och medryckande, vilket är mycket naturligt, då man tänker efter, hur känslig både mag. och fiolen är; dessa två passa bra ihop. Även de övriga gjorde sin sak bra. Skada bara att Vormsö sångkör inte kunde hålla sitt löfte om medverkan. C:a 200 pers. hade kommit till-samma, däribland även lärarna, som voro församlade till sommar-kurs på Vormsö. Dessutom ännu rätt många sommargäster från ovannämnda ö.

Under en paus i programmet serverades kaffe. Efter program-mets slut lektes, tills det var tid att bryta upp. *Birkasvän.*

Polens president avreste från Reval på tisdags morgonen kl. 3.45

Konflikten mellan bönder och arbetare i Adalen Ånger-manland, Sverige anses kunna bi-läggas med fredliga medel. Stats-minister. Ekman, som besökt platsen har meddelat att verk-lig fredsvilja förefinnes hos bäge parterna.

Som bekant uppkommo orolig-heterna på grund av att arbetar-na övertogo en del landsvägsar-beten, som förut tillkommit en-dast bönderna.

Finland.

Barnförlamningsepedemin ut-breder sig alltjämt, och enligt in-gångna meddelanden torde även Karelen besmittats. Sjukdomen angriper även vuxna, bland vilka dödlighetsprocenten beräknas sti-ga till 28.

För att effektivt motarbeta far-soten har man från Sverige lå-nat serum.

Naturkatastrof. Tusen män-niskor dödade i Kina. Från Pe-king telegraferas till Berlingske Tidende:

Ett fruktansvärt oväder har hem-sökt trakterna mellan Peking och Mukden. Icke i mannaminne har man upplevat en sådan fruktans-värd regnflod som under de se-naste dygnen. Under kort tid ha floderna svämmat över, varvid 10 järnvägsbroar rivits bort. Samti-digt rådde full orkan, som förör-sakade stora ödeläggelser. Trafik-ken till de flesta städerna i den-na landsända har avbrutits och det torde dröja lång tid innan den kan återupprättas. Även in-ne i städerna har ovädret rasat på det våldsammaste. Många hus ha sköljts bort av regnet och en-ligt en approximativ beräkning ha över ettusen människor omkommit. Från Peking ha hjälpexpeditio-ner utsänts till de hemsökta trak-terna, men de fullständigt upp-blötta vägarna omöjliggöra nästan alla försök att tränga fram.

Tidningen „Rahva Sõna“ upp-ger, att när alla i Revals hamn befintliga fartyg på söndagsmor-gonen uppmanades att dagen och förmodligen även presidenten till ära kläda sig i flaggskrud hissades på tyska ångaren „Hecht“ i stället för flaggorna en gammal stråhatt och ett par dito skor i masttop-pen. När „hyllningen“ observera-des, ingrepo naturligtvis hamn-myndigheterna.

Vulkanen Asama spyr eld. Vulkanen Asama har åter trätt i kraftig verksamhet. Våldiga elds-lågor slå upp från kratern. Befolk-ningen i trakten har gripits av panik och börjat utrymma sina hem.

Asama är en av Japans största och verksammaste vulkaner och har förut under 1900-talet, sär-skilt 1912 och 1914, haft häftiga, explosionsartade utbrott.

Huru framgång vinnes.

Vägen till framgång går för det mesta genom tålmod och ut-hållighet och ett systematiskt användande av alla omständigheter, skriver en förf. Men naturligtvis måste även en del inre egenskaper finnas, ty annars skulle utnyttjandet av de allra bästa omständigheter båta föga.

När den unge gossen, vars levnadslopp vi alla känna till, gick över gården i det hus, där han hade en ytterst oansenlig plats, samt såg och tog upp från marken ett bortkastat snöre, vilket observerades av hans chef, så låg däri ett utnyttjande av en obetydlig yttre omständighet. Men i denna lilla obetydliga handling spårade chefen den unge gossens sparsamhet och vakna blick för en yttre omständighet, som han inte förbigick utan betjänade sig av.

Det stora vinnes ofta, ja, kanske oftast genom det lilla. Men den som förbigår det lilla, såsom alltför litet att bry sig om, vinner sällan det stora, ty det som är stort är sammanfogat av en oändlig massa, vart och ett i sig självt relativt obetydligt.

Vi skola aldrig sträva efter det stora i och för sig. Äro vi mäktiga att nå det stora, så nå vi det till sist genom att tålmodigt ha gjort det lilla under ett systematiskt utnyttjande av alla yttre omständigheter. Men var och en, som strävar efter framgång, skall i alla fall veta sin egen begränsning och aldrig sträva efter det omöjliga eller fika efter det för henne eller honom oupphinnelige. *Ekka.*

Min resa till Amerika.

För Kustbon av Fru M. Wiebe.

Det var den 3 maj 1930, när jag började min resa från det gamla fädernesslandet, och målet var Brooklyn N. Y. Det var en solskensdag, men kallt och blåstigt, när jag for ner till båten „Kalevipoeg“ med pick och pack. Då väntade där en skara av syskon, vänner, släkt och bekanta, alla för att för sista gången trycka min hand till avsked och önska farväl. Ja, skaran var inte liten och det tog en god stund tid, innan jag slutade denna sista handtryckning — och en sista avskedsskys. Alla stodo med tårade ögon, och det var även

svårt för mig att hålla tårarna tillbaka. Jag blev även överhopad med blommor och gotter, hela famnen full. När klockan blev 4, kastades det loss och båten gled sakta ut — allt längre bort från det land, där jag föddes, bort från min mor, min son, mina syskon och vänner, till det för mig okända landet. Hela skaran stod och vinkade efter mig och det kändes så tungt i bröstet att lämna dem alla och jag tänkte som så: vem vet om jag någonsin ser Er åter, ja, Gud allena vet. Jag smekte dem alla med en blick och vinkade ett sista farväl och så foro vi ut ifrån hamnen . . .

Jag hade till resällskap en gammal bekant, och om han ej varit med, så skulle jag nog ha gråtit hejdlöst, men han pratade bort alla mina tårar. Mitt hytt-sällskap var danska konsulinnan, fru Johanssen, som mången kanske känner, hon for till Köpenhamn på en tid med sin son. Det var ombord ännu tre herrar som reste till U. S. A. alla från Svensk-Estland. Vi åto vid samma bord och pratade smått, så jag tyckte jag behövde inte känna mig så ensam. Ankomna till Stockholm, där en agent från Svenska Amerika Linien mötte oss — han tog hand om våra saker — foro vi raka vägen till stationen, där åto vi lunch, och sedan foro de andra till Göteborg. Jag stannade kvar på några timmar för att hälsa på en bekant, och sedan reste jag efter med kvällståget. Efter en hel natts skakning anlände jag så till G. på måndagsmorgon kl. 1/28. Det regnade hela dagen, så jag kunde inte gå ut och se på staden, som är mycket vacker, utan satt hela dagen på mitt hotellrum och hade tråkigt, samt tänkte med en rysning på alla dessa fem dagar som jag måste vänta där, och kallt var det också. Men dagarna gingo fast än långsamt, och då lördagen den 10. kom, ja, då var jag glad att få slippa enslingens liv. Kl. 11 foro vi ut med ångaren „Drottningholm“ och det var ett liv nere i hamnen. Passagerare var det just inte så många, i synnerhet i 2 klass, där jag for, eller rättare sagt, 1 klass, ty den båten har ingen 2 klass, vi voro bara omkring 25 personer. Det var även en härlig dag, när vi

lämnade G. och folket vinkade efter oss precis som hemma, men den här gången hade jag ingen som följde mig, mina rosor voro även vissnade, fast somliga fingo ändå följa med, jag pressade dem mellan bokblad, ty de blevo ju ett dyrbart minne från hemlandet och från givarne. Vi hade hela tiden vackert väder över Nord-sjön, men sedan när vi kom ut på Atlanten, då började det blåsa och flera hade känning utav sjösjukan, även några herrar. För denna båt var det ju inte någon stor storm, fast vågorna ändå slogo över bogen ganska ofta och vattnet strittade omkring som silverdroppar. De som inte voro sjuka åto gladeligen under musikens toner och våra mål — de voro inte så få — ja, jag får säga efter varje 2 eller 2 1/2 timme blev man igen bljuden på något, och det var för mycket, när man förde ett latmansliv. Kl. 8 frukost, kl. 11 buljong, kl. 1 lunch och kaffe på däck, kl. 1/24 te, kl. 1/27 middag med 5 a 6 rätter och sedan igen kaffe på däck med musik. Den ena kvällen var det konsert, den andra dans och den tredje biograf och så gick det till hela tiden. Det dansades gladeligen fast båten rullade så och man knappast kunde stå på benen, men alla voro på gott humör förstås de, som inte voro sjuka, och vi voro hjärtlösa nog att inte tänka på de stackars sjuka. Det var riktigt trevliga människor, som jag hade resällskap med, nästan alla talade svenska, även några norrmän voro med. Vi firade bl. a. Norges frihetsdag ombord den 17 maj, och samtidigt var det kaptenens avskedsmiddag. Vi skålade för Norge med champagne, som bjöds, sjöngo Norges hymn, det hölls mångt vackert tal och stämningen var mycket högtidlig. Men om desserten måste jag säga några ord, ty den var enastående. Alla ljusen blevo släckta i matsalen, då desserten bars in, och en härlig syn uppenbarade sig. Det var nämligen så, alla uppassare tågade in i gåsmarsch: en med en papperslykta, den nästa med en väldig korg av is någonslags iscrem var ovanpå eller runtomkring, minns inte mera, hur det var, och så en dredje igen med en lykta osv, tills alla åtta korgar voro inne och alla voro de olika, vi åto nämligen vid 8 bord.

Det var en imponerande syn när alla 16 tågade in och serverade, och sedan tågade de tillbaka ut igen. Aldrig har jag sett maken till sådant förr, men det var ju första gången jag reste till Amerika. (Forts.)

Torkan i U. S. A. verkar menligt på fodertillgången. President Hoover har meddelat, att han sammankallat guvernörerna i de av torkan hemsökta staterna till en konferens den 14 augusti, varvid han kommer att diskutera åtgärder, som kunna vara till hjälp i den svåra situationen. De preliminära rapporterna visa, att i runt tal 1 miljon familjer beröras av torkan, eller med andra ord 12% av hela befolkningen. President Hoover har yttrat, att läget

verkligen är oroande, men att man icke får se mörkt på saken, utan betänka att det huvudsakligen är tillgången på kreatursfoder som påverkas av torkan. Tillgången på livsmedel är däremot överallt mycket god. Enligt beräkning är en kvarts miljon hästar och mul-åsnor, 6 milj. nötkreatur och 12 milj. fårut satta för torkan. Hettan är fortfarande lika besvärande, och för varje timme inkomma nya rapporter om förluster och kreatursdöd. Med spänning avvaktar man den officiella skörderapport, som snart skall avges av jordbruksministeriet.

I många distrikt ber man i kyrkorna om regn. I Garlotta-ville i staten North Carolina skall man sålunda be i tre timmar om söndag. Alexandria i staten Vir-

ginia har hyrt en flygmaskin som skall kasta ned 100 kg så kallat regnskapande pulver över fälten. Invånarna i staden Charleston i South Carolina slutligen anse att torkan orsakats av rundradion. De ha därför riktat en hemställd till presidenten Hoover att förbjuda alla rundradioutstämningar under 60 dagar och att anställa en undersökning, om rundradion verkligen är ansvarig för den långa torkperioden eller ej.

Staten Indiana har till råga på allt hemsökts av väldiga gräs-hoppssvärmor. Miljontals gräs-hoppor ha betat av de förbrända fälten. Svärmarna ha tagit vägen västerut. De religiösa förklara, att de sju feta åren nu äro över för Förenta staterna, och att de sju magra åren nu ha börjat på allvar.

Val av lärare

Till Höbring förest. o. 1 lär.
„ Roslep 1 „

till följande skolor i Rikull kommun försiggår den 23 aug. kl. 10 f. m.

Till Spithamn förest. o. 1 lär.
„ Odensholm „ „ 1 „

Kandidater finnas.

Kommunalstyrelsen.

„Besök Katrineholm“

Hamnrestauranten Motala

Belägen vid hamnen.
Fullständig servering. Gott bord.
Billiga priser.

Kinna.

Fredriksson & Abrahamsson, Kinna

Tillverkar och försäljer:

GARDINER, BOMULLS-, YLLE- & LIN-NEVÄVNADER samt YLLETRIKÅ

RESTAURANT D A M B E R G

MATSALEN I TR. STOCKHOLM. REKOMMENDERAS
Beställningar av bord N. 12911. N. 6285.

Ölstugan 4:a n

Byggarregatan 4, Göteborg

Rekommenderas

Väl. temp. öl och goda smörgårsar
Gustaf Nilsson.

HOLMBLOMS

KAPPOR, DRÄKTER

NORRMALMSTORG

Tel. N. 561 STOCKHOLM Rikst. 9255

Den Gyllene Freden

Vid Järntorget, Stockholm
Riks 80 29.

EGONLINEN uppehåller regelbunden trafik Göteborg med alla mellanliggande svenska hamnar till KARLSKRONA—DANZIG—LIBAU—RIGA—REVAL—HÄLSINGFORS.

STADSHOTELLET HEDEMORA

Rekomenderas. Modernt
Hotell & Restaurang
Fullständiga rättigheter Tel. Namnanrop

Restaurant Runan

Sundsvalls popu
läraaste restaurant
HEMTREVLIGFESTVÅNING
Förträfflig mat. Billigaste priser

Stadshotellet i

LINDESBERG

REKOMMENDERAS

CARL FREDRIKS BIERSTUGA

Hantverkaregatan 17.
NORRKÖPING

REKOMMENDERAS.

HÔTEL ATLANTIC

Stockholms modernaste, tygstaste och komfortablaste hotell.
Fullständiga toalettrum med bad till varje rum och dubletter.
Förstklassig Restaurang.
Moderata priser.
Dans måndag och fredag.

Reserverad annonsplats

„Besök Borås“

Trolovade

Harald Engström

och

Olvia Salomonson

Mc CORMICK-DEERING INTERNATIONAL

LANTBRUKSMASKINER

BRUKET BÄST - I LÅNGDEN BILLIGAST

BEGÅR KATALOGER!

AKTIEBOLAGET

INTERNATIONAL HARVESTER Co.

NORRKÖPING — MALMÖ

Jönköpings stads och läns sparbank

Stiftad 1831.
Huvudkontor i JÖNKÖPING. Avdelningskontor Jönköping, Huskvarna, Norrahammar, Smålands Taberg.

Bierstugan i

Spångbacken, Norrköping.

Rekommenderar sina väl tempererade maltdrycker.

Vildskinn

Räv, Utter, Mård, Hermelin. Ekorre, Hare och Kanin uppköpas till allra högsta pris.

Vi betala högsta priser, då skinnen huvudsakligen äro för egen fabrikation. Prislista sändes mot porto.

FOUGSTEDTS PÄLSVARUFABRIK Malmö 4

PEHR NILSSON

Byggnadsentreprenör, Stockholm
Husbyggnader — Reparationer

Tel. 6803 Eriksbergsgatan 16 Tel. Norr 6803.
Nybyggnaden, Svevägen 77 Tel. Vasa14577

Vid besök i Norrtälje rekommenderas

Stadshotellet

Innehavare Direktör B. O. Lagermark
Musik under sommarmånaderna.